

Datum
2021-04-13Dnr/Beteckning
TSG 2021-382Ert datum
2021-01-15Er beteckning
Fi 2020/02978

Finansdepartementet

fi.remissvar@regeringskansliet.se

Kopia: fi.ofa.esa@regeringskansliet.se

Betänkandet SOU 2020:40 En gemensam utbildning inom statsförvaltningen

Sammanfattning

Transportstyrelsen tillstyrker förslaget om en gemensam obligatorisk introduktionsutbildning för statsanställda men avstyrker följande;

- att lag införs om gemensam utbildning
- att utbildningen ska genomföras av extern samordnare
- att obligatoriet ska omfatta redan anställd personal
- att utbildningen genomförs med fysiska utbildningstillfällen

Transportstyrelsens synpunkter

Transportstyrelsen avstyrker förslag om införande av lag om gemensam utbildning, att extern samordnare ska genomföra utbildningen och att den ska vara obligatorisk för redan anställd personal. Den föreslagna utbildningen vänder sig till en mycket stor målgrupp. Det innebär en omfattande kostnad (produktionsbortfall och resekostnader), särskilt initialt då alla medarbetare, praktikanter och uppdragstagare ska genomgå utbildningen, vilket i sin tur, med beaktande av att insatsen är skattefinansierad, ställer höga krav på effektivitet i genomförandet. Kostnad för Transportstyrelsen med avseende på den utökade kostnad som följer av utredningens förslag beräknas uppgå till ca 7 660 000 (10 timmar x timlön 383 x antal medarbetare 2000) och består då av utbildning för alla nuvarande medarbetare. Resekostnader tillkommer, liksom övrigt produktionsbortfall och kostnader för uppdragstagare och praktikanter. Transportstyrelsens bedömning är att det finns effektivare sätt att implementera det obligatoriska utbildningskravet.

Transportstyrelsen anser att det är mer effektivt att använda och förstärka en redan etablerad struktur för att säkra kompetens i myndigheterna än att utarbeta en ny. Enligt befintlig struktur är varje enskild myndighet ansvarig

för att säkerställa rätt kompetens hos medarbetarna, genomföra kompetensutvecklingsinsatser, följa upp och i förekommande fall återrapportera till departementet. Det ingår i det delegerade arbetsgivaransvaret. Kompetensförsörjningen tar sin utgångspunkt i de krav som arbetsuppgifterna ställer, i det här fallet krav som i första hand utgår från våra grundlagar. Därmed finns också en hållbarhet i utbildningen och dess innehåll över tid. Om den befintliga ordningen används förutsätter det i det här fallet att det finns ett gemensamt utbildningskoncept, i likhet med utredningens förslag, som alla myndigheter ska använda sig av internt i genomförandet. Möjligheten att använda en extern samordnare för att genomföra den lärarledda delen av utbildningen bör vara frivillig och användas där den gör nytta, vilket framför allt kan vara fallet för små myndigheter. Det är också möjligt att förstärka departementets uppföljning av kompetensstyrning i myndigheterna i allmänhet och det obligatoriska utbildningskravet i synnerhet. Att utgå från myndigheternas arbetsgivarpolitiska ansvar för att säkra kompetens bygger vidare på den tillit som ligger till grund för den ordningen.

För medarbetare som redan är anställda, har genomgått introduktion inom aktuellt område inom de myndigheter där man är eller har varit anställd och har lång erfarenhet av arbete i statsförvaltningen skulle kunskapsinhämtningen kunna anpassas för att bli mer effektiv. Ett alternativ till att genomgå den mer omfattande introduktionsutbildning anpassad för nya medarbetare med både lärarledda och webbaserade inslag skulle då kunna vara krav på godkänt genomförande av en myndighetsgemensam webbutbildning med avslutande testfrågor. Krav på kompetens enligt utredningens förslag borde även kunna anses uppfyllt utan att genomgå någon myndighetsgemensam utbildning i de fall där den enskilda myndigheten sedan tidigare har introduktionsutbildning, och kanske också som i Transportstyrelsens fall repetitionskrav på utbildningen med viss frekvens, som motsvarar innehållet i den myndighetsgemensamma utbildningen och som följer upp kompetenskravet. Transportstyrelsen gör mot bakgrund av ovanstående resonemang bedömningen att för befintliga medarbetare bör ett obligatorium vara kopplat till att säkra en myndighetsgemensam kompetens, inte till en viss utbildningsinsats, och att det åligger varje enskild myndighet att säkra den kompetensen och återrapportera detta till regeringen. Merparten av redan anställd personal har sannolikt redan kompetens motsvarande innehållet i föreslagen utbildning och det är troligen också vad allmänheten förväntar sig, varför effektiviteten i förslaget kan ifrågasättas.

Transportstyrelsen avstyrker förslag om fysiska utbildningstillfällen. Alternativet, att digitalt genomföra utbildning, ger både ekonomiska och miljömässiga fördelar liksom möjligheten att erbjuda större tillgänglighet

till utbildningen och är därmed också mer effektivt. Många myndigheter har, till stor del framdrivet av Coronapandemin, dessutom en utvecklad pedagogisk förmåga att bedriva utbildning digitalt liksom digitala plattformar som kan nyttjas för ändamålet. Fysiska utbildningstillfällen som i praktiken innebär resor för många medarbetare står också i motsatt förhållande till myndigheternas arbete med att minska miljöpåverkan.

Vidare har Transportstyrelsen följande synpunkter på förslaget gällande införande av lag och en extern utbildningssamordnare:

- Lagring och säkerhet utifrån ett informationssäkerhets- och dataskyddsperspektiv bör utredas i en vidare omfattning. Skälet till det är bland annat att utredningens förslag medför att uppgifter om alla statligt anställda samlas på ett och samma ställe och att molntjänst förordas i utredningen. Begreppet ”rikets säkerhet” bör genomgående bytas ut mot det nya begreppet ”Sveriges säkerhet”.
- I fråga om den hantering av personuppgifter som utbildningen kommer innebära är det viktigt att i ett tidigt skede analysera vilka personuppgifter som är nödvändiga att samla in för att genomföra utbildningen på det utsedda universitetet. I utredningen nämns uppgifter så som namn, personnummer, bostadsadress, telefonnummer, e-post och vid vilken myndighet en person arbetar. Utredningen konstaterar att det även kan omfatta uppgifter om var personer med skyddad folkbokföring vistas. Enligt 5 § i utredningens lagförslag är den enskilde skyldig att delta i utbildningen medan myndigheten ska se till att den som omfattas av skyldigheten deltar i utbildningen. Det framstår inte som självklart att det är nödvändigt för universitetet att behandla uppgifter om personers koppling till myndigheter eller om deras arbetsuppgifter behöver registreras och hanteras hos universitetet.
- Det framgår inte tydligt varför de personer som anges som exempel ska undantas från utbildningen och oavsett skälen för ett undantag bör det övervägas om och i så fall hur dessa personer ska genomgå utbildningen på något annat sätt. Förslaget medför en otydlighet i fråga om vad som anses vara arbetsuppgifter enligt 7 § första stycket och vilka andra fall som istället ska falla in under det andra stycket. Det kan därför ifrågasättas om det finns anledning att ha en uppdelning eller om det vore bättre om alla undantag beslutades av regeringen. Någon uppskattning av antalet undantagsärenden eller hur de kan komma att fördelas mellan undantag enligt det första eller andra görs inte i utredningen. Utredningen har inte heller tagit ställning till om någon annan skulle kunna hantera undantagsbesluten. En tänkbar möjlighet skulle kunna vara att det

föreslagna rådet för utbildning inom statsförvaltningen får ansvar för dessa beslut. Rådet skulle kunna bli en lämpligare instans än universitetet vid bedömningen av personens skäl för undantag i förhållande till utbildningen syfte m.m. och behålla det övergripande ansvaret över utbildningen och genomförandet i statsförvaltningen samtidigt som universitetet skulle få en renare utbildningsroll. Utredningen har överhuvudtaget inte berört skälen för eller emot att den myndighet där den enskilde är anställd fattar beslut om undantag. Det bör förtydligas i lagen om det är den enskilde eller myndigheten som ska ansöka om undantag eller hur eventuella skilda uppfattningar mellan enskild och myndighet ska hanteras.

Beslut i detta ärende har fattats av generaldirektör Jonas Bjelfvenstam . I den slutliga handläggningen av ärendet deltog personaldirektör Jaana Elo och kompetensutvecklare Louise Moqvist, den senare föredragande.

Jonas Bjelfvenstam
Generaldirektör